

15.12.2021

STM051:00/2020
VN/24924/2020

SAMMANFATTNING AV TJÄNSTEUTBUDSRÅDETS REKOMMENDATION PLOMBER OCH TANDKRONOR SOM TILLVERKAS UTANFÖR MUNNEN

Rekommendationen godkändes av tjänsteutbudsrådet för hälso- och sjukvården vid dess möte 15.12.2021

Enligt rekommendationen hör plomber och tandkronor som tillverkas utanför munnen till hälso- och sjukvårdens tjänsteutbud vid behandling av omfattande skador som berör minst tre tandytor, som ett alternativ som jämföras med plomber och kronor tillverkade av komposit. När man fattar ett beslut om vilken metod som ska väljas i ett enskilt fall måste man beakta faktorer som påverkar prognosen, i synnerhet eventuell risk för kariessjukdom. Vid små skador (1–2 tandytor) hör plomber som tillverkas utanför munnen inte till tjänsteutbudet.

Rekommendationen gäller åtgärdande av skador på de permanenta tänderna hos patienter över 18 år med plomber och kronor tillverkade utanför munnen (indirekt teknik). Metoden innebär att man gör en avgjutning av det rengjorda skadade området med avgjutningsmaterial eller digitalt. Med hjälp av avgjutningen tillverkas en plomb eller krona, som cementeras fast i tanden.

Numera sker de flesta tandlagningar med direkt teknik, så att plomben eller kronan tillverkas med fyllningsämne direkt i tanden. I de flesta fall används komposit som härdas med ljus.

Karies är den vanligaste orsaken till skador på tänderna. Framskriden karies leder till att tandens hårdvävnad förstörs och tandens kärna inflammeras, och kan till slut leda till förlust av tanden. Andra orsaker till skador på tänderna är bland annat att en tand eller plomb spricker, att en plomb lossnar eller att tänderna slits av andra skäl.

När man fattar ett beslut om behandling av en enskild tand ska man alltid beakta tandskadans omfattning, den enskilda tandens betydelse för bettet som helhet samt riskfaktorer hos patienten som försämrar prognosen, såsom risk för kariessjukdom. Endast genom att vid behov ingripa i riskfaktorer för sjukdom kan man kontrollera dem framgångsrikt och undvika återkommande lagningar.

Om riskfaktorerna för kariessjukdom är under kontroll och skadan är omfattande, kan plomber eller kronor som tillverkas utanför munnen vara ett alternativ som är odontologiskt jämförbart med komposit för omfattande lagningar och kronor som berör minst tre ytor. Om riskfaktorerna inte fås under kontroll, kan tandutdragning också vara ett motiverat alternativ till en kompositlagning vid omfattande skador.

Vid små skador (1–2 tandytor) är kompositplomber tillverkade med direkt teknik en odontologiskt motiverad behandlingsmetod, och dyrare lagningar med indirekt teknik ger inte ett hållbarare behandlingsresultat. Lagningar för 1–2 ytor tillverkade med indirekt teknik hör därför inte till hälso- och sjukvårdens tjänsteutbud.

De direkta kostnaderna för patienten för en plomb eller krona som tillverkas utanför munnen är större än för en kompositplomb gjord med direkt teknik. Vårdbeslutet fattas i sista hand i samförstånd med patienten.

Tjänsteutbudsrådet bedömer att rekommendationen skulle medföra en tilläggskostnad på högst 5–10 miljoner euro per år i den offentliga ekonomin, om den indirekta teknikens andel av alla lagningar ökar till en fjärdedel. En utjämning av ökningen av kostnaderna i den offentliga ekonomin är emellertid möjlig, om plomber och kronor tillverkade utanför munnen minskar vårdbehovet på längre sikt.

Det här är en sammanfattning av en rekommendation som godkänts av tjänsteutbudsrådet för hälso- och sjukvården. Den egentliga rekommendationen och dess bakgrundsmaterial finns på tjänsteutbudsrådets webbplats, [på sidan för färdiga rekommendationer](#).

På webbplatsen finns också versioner av sammanfattningarna på [finska](#) och [engelska](#).

Tjänsteutbudsrådet för hälso- och sjukvården verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet, och dess uppgift är att ge rekommendationer för vilka hälso- och sjukvårdsmetoder som ska ingå i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Mer information om tjänsteutbudet inom hälso- och sjukvården finns på [tjänsteutbudsrådets webbplats](#).